

N.F.S. Grundtvig “Kundgiørelse om Grundtvigs Danske Høiskole”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.12, april 2018

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredegørelse og faksimiler på [www.grundtvigsværker.dk](http://www.grundtvigsværker.dk)

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1859 (SJ: 1254)

Teksten er etableret af Henrik Yde

Punktkommentarer, indledning og tekstredegørelse er skrevet af Henrik Yde, redigeret af Klaus Nielsen og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.theol. K.E. Bugge

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:767

## Kundgiørelse om Grundtvigs Danske Høiskole.

---

Den lille *folkelige* Høiskole paa *Marielyst*, som ved gode Venners Opoffrelser er blevet til, som efter deres Villie skulde bære mit Navn, og som, ved *Vennernes* og det *Offenliges* gavmilde Understøttelse, alt giennem *tre Vintre* har været i Virksomhed, den skal nu, til Efteraaret, om Gud vil, fortsætte Virksomheden under Ledelse af nye Mænd, nemlig Hr. *Grove* (Candidat i Theologien), Hr. *Rosendal* (Seminarist) og, hvad den uundværlige *Folkesang* angaaer, af Hr. *Berthelsen* (Candidat i Theologien).

Ved denne Leilighed kan mine Venner kræve og maae mine Landsmænd vente, at jeg uforbeholden udtaler mig baade om Skolens *Prøvetid* og om dens *Fremtid*.

Om *Prøvetiden* kan jeg imidlertid kun sige, at den har svaret til min Forventning, som var og er, at enhver levende Bestræbelse for at meddele *Ungdommen* en *folkelig* Dannelse vil og maa lykkes, i samme Grad, som Virkningen er kraftig og Ungdommen opvakt, og jeg er vis paa, at Begyndelsen i alle Maader har været meget heldig.

I Henseende til *Fremtiden* kan der jo kun være Tale om *Haab*,

og jeg haaber virkelig, at naar vi gjør vort Bedste i *folkelig* Retning, da vil det Aar for Aar almindeligere erkiendes, at ligesom *folkelig Dannelse*, efter Sagens Vilkaar, er den *eneste*, der kan være *almindelig*, saaledes er den ogsaa i vore Dage det store Savn allevegne og den største Velsignelse, der kan times Samfundet.

At nemlig Alt, hvad der ikke skal være sørgelig *Forgiørelse*, men sand *menneskelig Dannelse*, maa søges for *Livets* Skyld og til *Livets* Tarv; at *Menneske-Livet* og *Borger-Livet* paa ethvert Sted har sin Rod i *Folke-Livet*; at et *Folkeli* i *Skolemester-Stil* er det naragtigste, man kan tænke sig, og at det kun er Boghandlere, Bogbindere og Bogorme, der kan *leve af Bøger*; men at derimod ethvert *Folk*, som herefter vil leve og see gode Dage, snart maa blive sig selv, sin Aand og sit Hjerte, sine rette Enemærker og sine naturlige Grændser, baade de *indvendige* og de *udvendige*, bevidst, for at Folket kan benytte hvad det har, enes om at forsvare det, og vogte sig for at overskride sine Grændser; dette har vist nok længe, især i Danmark, været ubekjendte eller miskjendte Sandheder; men i dette *Folkelighedens* Aarhundrede vil dog vist Danmark snart holde op at være det eneste Land, hvor disse indlysende Sandheder kan hørøstet modsiges, uden paa Stemmens Bekostning.

Paa disse urokkelige Sandheder hviler imidlertid den *Folkelige Høiskole*, som jeg tidlig gav Tegning til, men kunde først silde, og til min Medvirkning hardtad for silde, prøve paa at reise, fordi mine Landsmænd troede de *Fremmede* bedre end *sig selv*, og lod sig længe indbilde, at en *Dansk Høiskole*, for Rigets og Folkets |A:767og Modersmaalets mageløse Usselheds Skyld, var en *Umuelighed*.

Det er nemlig en uundgaaelig Følge-Slutning, at naar en *Folkelig Høiskole* skal svare til sit Navn, da maa den være *folkelig*, altsaa i Danmark *Dansk*, og stile langt høiere med Landets voxne Ungdom, end der, uden grov Misregning, kan stiles med *Børnene*, og man maa *forsaavidt* udelukkende sysselsætte Ungdommen med hvad der er, eller kan dog være og maa ønskes *fælles* for hele *Folket*, saa der *ikke* dvæles ved noget for en vis Stand og Stilling *Særeeget*, uden forsaavidt det betragtes i Forbindelsen indbyrdes, *ikke* ved noget *Fremmed*, uden forsaavidt som det behøves til Oplysning om vort Eget, og fremfor alt *ikke* ved noget *Fiendligt*, uden forsaavidt det maatte afværges.

Ligesom derfor *Modersmaalet* udelukkende maa herske paa den *folkelige Høiskole*, saaledes maa ogsaa hele Oplysningen paa Modersmaalet med afgjort *Forkiærlighed* dreie sig om *Modersmaalet*, *Folket* og *Fædernelandet*, og endelig maa *Øiemedet*, som er *Folkelivets* Vækkelse, Næring og Uddannelse, aldrig glemmes over *Midlerne*, som jo kun er noget værd, naar de fremme Hensigten.

Jeg maa derfor ved denne Leilighed sige det reent ud, at saalænge man ikke aabent tør vedkjende sig og for Alvor følge denne

*Grundlov* for enhver **folkelig** Høiskole, men halter mere eller mindre mellem Ret og Vrangt, Levende og Dødt, Eiendommeligt og Vildfremmed, da vil man i *folkelig* Retning kun udrette meget lidt, og aldrig overvinde den *Modbydelighed* for alt, hvad der kaldes "Skole", som ikke uden Aarsag er dybt indgroet hos Størstedelen af den *Danske Ungdom*, og deriblandt netop hos den hjerteligste Deel, hos hvem *folkelig* Oplysning og Dannelse vilde bære de skønneste Frugter.

Saavidt det staaer til mig, skal derfor min lille Høiskole aabent vise sig ligesaa *eensidig* som *alsidig Dansk*, og stræbe at rense sig fra alt det *Skolestøv*, som falder for Brystet, og vogte sig for alle de *Skoleretter*, som piner Livet ud af Sjælen, og jeg er ganske vis paa, at det vil høre den *Danske Ungdom* meget bedre i al Mag at bestige et lille *Dansk Bjerg*, hvorfra den kan overse "deiligst Vang og Vænge" og sig selv lyslevende midt deri, og kan see ud over "Bølgen blaa", som baade aabner og lukker for os, meget bedre, end at smides midt ud i *Verdens-Havet*, for at vise, om den kan svømme hjem og finde den lille *Tue*, som kaldes *Danmark*, og beholde Lyst til at bygge og boe og gjøre sit Bedste paa den. Saavist som Lysten driver Værket, vil det *Første* ogsaa lykkes langt bedre end det *Sidste*, og at gamle *Danmark* og alt hvad *Dansk* er, vil have bedst deraf, det giver Fornuften, saa vist, som vi alle og hver især, finder os langt anderledes vel tjent med dem, der elsker os, hjælper os gjerne tilrette og bærer over med os, end med dem, der finder os, i Sammenligning med alle de *Store* og *Fornemme*, knap værd at ændse, saa at, naar man dog til Dagligdags skal leve med os, bliver det kun taaleligt ved at see os over Hovedet, hundse os og hegle paa os fra Morgen til Aften, som de saakaldte oplyste og dannede Folk kun altfor meget og alt for længe har gjort med det stakkels *lille* Danmarks Rige og med det stakkels *dumme* Danske Folk og med det til den *høiere* *Dannelse* (siger man) reent uduelige *Danske Modersmaal!*

N. F. S. Grundtvig.